

2715

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Kadın Politikaları Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 02 /08/2023

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

Türk Medeni Kanunu'nun 'Yoksulluk nafakası' başlıklı 175. maddesine göre yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için boşanmaya hükmedilmiş olması, nafaka talep eden eşin boşanma yüzünden yoksulluğa düşmüş ya da düşecek olması, diğer eşle eşit kusurlu veya diğer eşe nazaran daha az kusurlu veya boşanmaya neden olan olaylarda tamamen kusursuz olması ve nafaka talep edilen eşin nafaka ödeyebilecek ekonomik gücünün bulunması gerekir. Yoksulluk nafakası, eşler arasında geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün doğal bir sonucudur. Boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek eş, kusuru daha ağır olmamak şartıyla geçimi için diğer eşten mali gücü oranında 176. maddesinde sayılan yoksulluk nafakasının kaldırılmasına ilişkin şartların gerçekleşmesi halinde bu nafaka mahkeme tarafından kaldırılabilir.

Mevzuattan açıkça görüleceği üzere Türk hukuk sisteminde "süresiz nafaka" bulunmamaktadır. Mevzuatta yer alan "süresiz olarak" ifadesi, nafaka alacaklısının ölünceye kadar yoksulluk nafakası alacağı anlamına gelmemekte, aksine boşanmadan dolayı yoksulluğa düşecek olan eşin diğer eş tarafından, şartları bulunduğu sürece ekonomik yönden desteklenmesi ve asgari yaşam gereksinimlerinin karşılanmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla, nafaka alan kişinin yoksulluktan kurtulduğunun tespiti veya geçimini sağlayacak bir başkası ile yaşaması halinde Mahkemeye başvurularak nafakanın kaldırılması her an mümkündür.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, 2012 yılında yoksulluk nafakasının "süresiz olması" hususunu incelediği kararında yoksulluk nafakasının amacının nafaka alacaklısını zenginleştirmek olmadığını, boşanma sebebiyle yoksulluğa düşen eşin korumak için diğer eşin, koşulları bulunduğu sürece yoksulluk nafakası vermesinin düzenlendiğini ifade etmiştir. Ayrıca söz konusu kararında Mahkeme, yoksulluk nafakasının sosyal hukuk devleti ilkesinin zorunlu bir gereği olduğunu açıkça belirtmiştir.

TBMM Halkla İlişkiler Binası
3.Kat, Oda: D-303 Bakanlıklar- Ankara
Telefon: +90 (312) 420 20 70 +90 (312) 420 27 69 Faks: +90 (312) 420 26 10

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Kadın Politikaları Başkanı

Öte yandan, mevcut uygulamalar ve yapılan araştırmalar kadınların nafaka hakkından adil bir şekilde yararlanamadığını bizlere göstermektedir. Nitekim 2020 yılında Konda ve Kadın Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan "Yoksulluk Nafakası Araştırması" raporuna göre, mahkemeler tarafından hükmedilen nafakaların %50.7'si yükümlüleri tarafından hiç ödenmemiştir. Tarafların %40'ı ise 'ödemek istemediği' için nafakasını ödemediğini belirtmiştir. Bu durum, kadınların ekonomik güvencesizliği ve çocukların yaşam standartlarının düşmesiyle sonuçlanmaktadır. Mevcut verilere göre, hükmedilen nafaka miktarlarının %66'sı 500 liranın altındadır. Ödenen yoksulluk nafakalarının ortalaması ise sadece 226 lira düzeyindedir. Bu düşük miktarlardaki nafakalar, kadınların ve çocukların temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. İstanbul Barosu'nun yaptığı bir araştırmada ise, boşanma dosyalarında bağlanan nafaka oranlarının ortalama 360 TL'lik bir meblağa tekabül ettiği tespit edilmiştir. Bu miktarın, yoksulluk sınırının altında olan birçok aile için yeterli olmadığı açıktır ve ekonomik zorluklarla başa çıkmalarını güçleştirmektedir.

"Süresiz nafakanın adil olmadığı" yönündeki açıklamalarınız ile ilgili veriler ışığında aşağıdaki soruları sormamız gereği hasıl olmuştur.

Bu bağlamda;

1. Yoksulluk nafakasının süresiz olduğu ve bu nedenle de adil olmadığına dair yaptığınız açıklamanızın hukuki dayanağı nedir? Bu açıklamanız, hangi temel araştırmalara ve verilere dayanmaktadır? Bahsi geçen araştırmaların yöntemleri ve sonuçları hakkındaki detaylar nelerdir?
2. Yoksulluk nafakası alan kişi sayısının cinsiyetlere göre dağılımı nedir? Yoksulluk nafakasından kaç kadın yararlanmaktadır? Mahkemeler tarafından yoksulluk nafakasının kaldırılması hakkında kaç karar verildiğine, bu kararların yıllara ve cinsiyetlere göre dağılımına ve miktarına yönelik Bakanlığınız tarafından bir çalışma yapılmış mıdır?
3. Kadın yoksulluğunun derinleştiği ve Konda ile Kadın Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan "Yoksulluk Nafakası Araştırması" raporunda belirtildiği üzere, mahkemeler tarafından hükmedilen nafakaların yüzde 50.7'si yükümlüleri tarafından hiç ödenmemiştir. Ayrıca, tarafların yüzde 40'ı nafakalarını 'ödemek istemediği' için ödenmemiştir. Bu sorunun çözümü için Bakanlık olarak almayı planladığınız önlemler nelerdir?
4. Yoksulluk nafakasının kaldırılması veya değiştirilmesi gibi önemli bir adımın atılması durumunda, bu kararın boşanma nedeniyle yoksullaşan kadınların ve çocukların ekonomik ve sosyal güvenliğini nasıl etkileyeceği konusunda yapılmış bir çalışmanız var mıdır?

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Kadın Politikaları Başkanı

5. Yoksulluk nafakası miktarlarının çoğunlukla düşük olduğu ve kadınların yaşamlarını sürdürmeleri için yeterli olmadığı açıktır. Bakanlık olarak, sosyal devlet ilkesine riayet ederek nafaka miktarlarının yoksulluk sınırının üzerine çıkarılması veya diğer destek mekanizmalarının devreye alınması yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
6. Kadınların çalışma hayatına katılması, kadınların ekonomik güvencesinin sağlanması ve evlilik hayatında çalışması engellenen kadınların olası bir boşanma durumunda mağdur konumuna düşmemesi için hangi önlemleri almayı planlıyorsunuz? Bu konuda hangi politikaları ve adımları atmayı planlıyorsunuz?
7. Bakanlığınız bünyesinde verilen Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) yardımına başvuran kadınların kaçını boşandıklarına dair belgeleriyle size telepte bulunmuştur?